

# Omyly a mýty o novele školského zákona č. 82/2015 Sb., 1. část

Datum: 24. 5. 2016 Autor/autoři: Mgr. Veronika Doležilová Rubrika: Omyly a mýty

**Integrace dětí s odlišnými vzdělávacími potřebami  
nezačne 1. září 2016 a vyhláška č. 27/2016 Sb.  
neodkládá účinnost této novely školského zákona**

**Dne 1. září 2016 vstupuje v účinnost novela školského zákona, která obsahuje nový systém podpory dětí s odlišnými vzdělávacími potřebami (č. 82/2015 Sb. a č. 561/2004 Sb.). Postupně jsou k této novele školského zákona vydávány prováděcí předpisy. V rubrice Omyly a mýty se budeme věnovat celé řadě omylů, které jsou spojovány s tzv. inkluzivní novelou školského zákona. Začínáme stávajícími a novými pravidly integrace. Každý článek bude shrnut do přehledné ikonografiky, umístěné na obálce časopisu.**

Podstata novely školského zákona spočívá v tom, že nově upravuje celý systém podpůrných opatření: definuje, co jsou podpůrná opatření, a vyjmenovává jejich druhy, aby bylo jasné, co vše do této kategorie spadá či nespadá. K tomu se mění právní charakter podpůrných opatření. Z možnosti dítěte užívat podpůrná opatření se stává nárok dítěte s odlišnými vzdělávacími potřebami na podpůrná opatření. Současně obsahuje novela školského zákona novinku, které není věnována dostatečná pozornost. Jde o právo (možnost) rodičů dosáhnout změny zprávy a doporučení školského poradenského zařízení cestou odvolání se ve správním řízení včetně využití soudního přezkoumání zprávy a doporučení poradenských pracovišť (tzv. revize, viz § 16b).

V té souvislosti je potřebné upozornit na nesrovnalosti v chápání samotné novely školského zákona, která je označována za inkluzivní novelu. Novela školského zákona je částí veřejnosti vnímána jako právní předpis, podle něhož všechny děti s odlišnými vzdělávacími potřebami budou muset být přijímány od 1. září 2016 do běžných škol a ředitelé těchto škol je nebudou moci odmítnout. Přitom právo na vzdělávání v běžné spádové škole mají všechny děti už přes 11 let. Spádová škola tedy musí už více než 11 let přijmout každé dítě, které má trvalý pobyt ve spádovém obvodu školy, a to bez ohledu na jeho odlišné vzdělávací potřeby. Jedinou výjimkou je situace, kdy má spádová škola naplněnou kapacitu (tuto situaci je pak povinen řešit zřizovatel zajištěním vzdělávání v jiné běžné škole). Důvodem nepřijetí proto nemůže být zdravotní postižení nebo jakýkoli jiný druh

znevýhodnění každého jednotlivého dítěte. Vzdělávání dětí s odlišnými vzdělávacími potřebami v běžných školách tak začalo ve školním roce 2005/2006, protože 1. ledna 2005 vstoupil v účinnost tehdy nový školský zákon č. 561/2004 Sb., tedy ten zákon, jehož novele je přičítáno to, co tento školský zákon zahájil před více než 11 lety. Na konci ledna tohoto roku pak byla vydána vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných k novele školského zákona (dále jen „vyhláška č. 27/2016 Sb.“). Vyhláška č. 27/2016 Sb. nahrazuje od 1. září 2016 vyhlášku č. 73/2005 Sb. S ohledem na názory části veřejnosti na tuto novelu školského zákona byl jimi tento předpis velmi přivítán s odůvodněním, že odkládá účinnost novely školského zákona o dva roky. Tento názor pak bývá odůvodňován skutečností, že vyhláška č. 27/2016 Sb. obsahuje pravidlo o možnosti poskytovat podpůrná opatření podle vyhlášky č. 73/2005 Sb. až do 1. září 2018 (viz § 32).

### **Na začátku je potřeba si uvědomit dvě základní pravidla pro změnu právních předpisů:**

1.

jejich účinnost je dána výslovným uvedením přímo v textu právních předpisů, a pokud dána není, pak nastupuje automaticky po 15 dnech od vydání ve Sbírce zákonů;

2.

právní předpis určité právní síly lze měnit jen právním předpisem stejné nebo vyšší právní síly. Toto pravidlo vychází z toho, že český právní řád je složen z právních předpisů různé právní síly (hierarchická struktura právního řádu) a z principu právní jistoty, který ve vztahu ke změně právních předpisů požaduje, aby byla jakákoli změna právního předpisu učiněna právním předpisem alespoň stejné právní síly, v žádném případě pak právním předpisem nižší právní síly. To je i vztah zákona a vyhlášky, kdy vyhláška je právní předpis nižší právní síly.

Z těchto dvou základních pravidel je jednoznačné, že jak novela školského zákona, tak vyhláška č. 27/2016 Sb. říkají, že nabývají účinnosti 1. září 2016. Oba právní předpisy tak zcela správně upravují jen svou účinnost. K tomu vyhláška č. 27/2016 Sb. jako právní předpis nižší právní síly neobsahuje a ani nemůže obsahovat ustanovení o změně účinnosti zákona jako právního předpisu vyšší právní síly. Je tedy zjevné, že nelze zaměňovat ustanovení o účinnosti konkrétního právního předpisu s pravidly pro přechod ze „starého“ modelu právní úpravy na model obsažený v právní úpravě „nové“.

Co tedy způsobilo onu dezinformaci, že vyhláška odkládá účinnost novely školského zákona o dva roky? Je to právě ono přechodné ustanovení (§ 32) o maximální délce doby, dokdy je možné poskytovat podpůrná opatření (odst. 1) a vycházet z doporučení poradenských zařízení (odst. 2) podle „staré“ právní úpravy i poté, co vyhláška č. 73/2005 Sb., podle níž jsou poradenská zařízení povinna postupovat až

do půlnoci 31. srpna 2015, již nebude platit.

Smysl § 32 vyhlášky č. 27/2016 Sb. je proto jednoznačný - zachovat platnost zpráv a doporučení poradenských zařízení ohledně odlišných vzdělávacích potřeb vydaných před 1. zářím 2016 po dobu jejich platnosti, a tudíž i zachovat kontinuitu v poskytování podpůrných opatření. Doba platnosti je přitom nově určena „zpravidla na 2 roky“ (viz § 16 odst. 3). Nejen pracovníci poradenských zařízení si určitě dokážou představit, co by se stalo, pokud by vyhláška č. 27/2016 Sb. toto pravidlo neobsahovala. K rediagnostice dětí, která se provádí obvykle každoročně, by v jarních měsících buď nedošlo, protože by ji všichni odložili až na podzimní měsíce, nebo by naopak musely všechny děti na novou rediagnostiku během několika málo měsíců znova. Proto je hlavně z důvodu potřeby zachování nepřetržitého poskytování podpůrných opatření dětem s odlišnými vzdělávacími potřebami nezbytné, aby byla provedena pravidelná rediagnostika včetně nastavení podpůrných opatření i pro příští školní rok 2016/2017.

Tím je také zajištěn plynulý přechod ze „starého“ systému na systém „nový“. Školská poradenská zařízení tak nebudou povinna během několika málo podzimních týdnů udělat nově rediagnostiky všech dětí, které už poradenských služeb a podpory ve vzdělávání využívají minimálně od letošního školního roku 2015/2016, už jen z toho prostého důvodu, že podpůrná opatření tyto děti mít nastavena budou a budou jim také poskytována. Nemá proto dojít k obávanému zavalení prací poradenských zařízení ani proto, že celý mechanismus podpory dětí s odlišnými vzdělávacími potřebami obsahuje již dnes lhůty celého procesu poskytování podpůrných opatření, jejich identifikace, nastavování, vyhodnocování, přehodnocování a úpravu. Tento mechanismus se v podstatě nemění.

Naopak se poradenská zařízení budou moci věnovat těm dětem, které začnou poradenských služeb využívat nově. Do nového systému přiznávání podpůrných opatření, jejich druhů a stupňů tak budou mezi prvními vstupovat děti, kterým zatím poradenské služby poskytovány nejsou, především pak budoucí prvňáci, předškoláci a určité procento dětí, které už jsou ve vzdělávacím systému, avšak dojde u nich nově k identifikaci potřeby poskytování poradenských služeb.

Pokud si tedy vše shrneme, zjistíme, že novela školského zákona nezavádí vzdělávání dětí s odlišnými vzdělávacími potřebami v běžných školách od září 2016 a vyhláška č. 27/2016 Sb. účinnost této novely neodkládá.